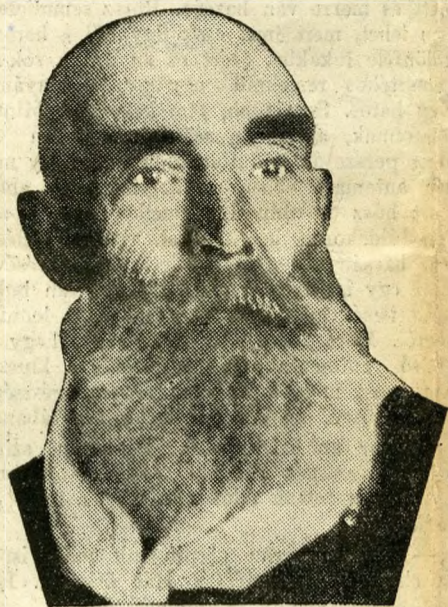

Budapest — világváros

Séta a budapesti idegenek között, akik mindnyájan — még a legezotikusabbak is — el vannak ragadtatva Budapesttől.

Ha új Babeltornyot kellene építeni Budapestre, akkor öt-hatezer pár emberkéz hordhatná hozzá a téglákat, köveket. Ennyien vannak körülbelül az Európa többi országaiból, továbbá Amerikából, Ázsiából idesereg-

Giuseppe apó, a 87 éves Garibaldino, aki 50 éve él Magyarországon

lett, különböző anyanyelvű, különböző vallású és színű idegenek, akik állandóan, vagy hosszabb idő óta tartózkodnak Budapesten. Némelyek már évtizedek előtt kerültek hozzánk, ezek, noha állampolgárságukat megtartották, úgyszólván teljesen asszimilálódtak, legnagyobb részben magyar asszonyt vittek a házhoz s gyermekeik, sőt unokáik magyar földön születtek. De azok is, akik aránylag rövid ideje élnek közöttünk, második hazájuknak tekintik az országot s valamennyien kivétel nélkül a legőszintébb lelkesedés hangján beszélnek a vendégszerető, szépséges, nagykulturájú fővárosról.

Az itt élő idegenek között legtöbb, természetesen, a

NÉMET

Körülbelül kétezeren vannak: kereskedők, tanítók, munkások, művezetők, mérnökök, de valamennyien alkalmazott minőségben. Az ő sorsuk sem túlságosan rózsás, amint mondják, ha valahol megkezdődik a mostanában elég gyakori „leépítés“, természetes, hogy elsősorban az idegen állampolgárokat bocsátják el állásukból. Van is egy segélypénztárunk, amely támogatja a rászorulókat. A Damjanich-utcában birodalmi német iskolát tartanak fenn, amelynek igazgatója Deyhle Vilmos. Egyébként szerényen, a körülményekhez alkalmazkodva élnek, esőndben dolgoznak. Szerdán a Magyar Világ-étteremben tartják összejövetelüket. A napról-napra erősödő olasz-magyar barátság következtében titokban kissé mellőzötteknek érzik magukat, úgy látják, hogy „az új barátok elfeledték a régieket“. Ez a kedves, de nem vallott, de érezhető kis féltékenység ugyanolyan hízog és megtisztelő ránknézve, mint amilyen megokolatlan. Az

OLASZOK

találkozóhelye az Akadémia-utcai Fascio. Ott tartják ünnepségeiket, ott fogadják vendégeiket, — legutóbb a pizai diákokat, — ott van az olasz iskola, ahol a kis feketeinges, kéknnyakkendős balillákat tanítják. A falakon mindenfelé táblák, felírások, többek közt ez: „Mussolini ha sempre ragione“ (Mussolininek mindig igaza van). Összejöveteleiket vasárnapokon tartják. A fascio helyiségeiben gyakran fordul meg Arlotta gróf, Pignatelli hereg, Antonio Widmar, Italo Siciliano professzor, Zambra egyetemi tanár, lovag Santelli, akinek nevét a budapesti közönség már jól ismeri. Az itt élő olaszok között van tanár, diák, gyárimunkás, kőfaragó, operaházi karmester (Sergio Fialoni), cementgyáros, fagyaltos. Utóbbi időben egyre-násra bukkannak fel a gelateriák (fagyaltozók), a Király-utcában például kettő is van, de a fővárosban számtalan olyan utca is van, amelynek a mostoha vézret egyetlen egy gelateriát sem juttatott. Am ami késik, nem múlik. Eddig körülbelül negyven olasz fagyaltozó virul Budapesten, de biztosan lesz több is. Ezekben tavasztól fagyaltot árulnak, ősszel áttérnek a déligyümölcsre, tejtermékekre; az egyik ilyen gelateria társtulajdonosa ifj. Santelli.

Az olasz kolónia egyik érdekes tagja az öreg Giuseppe apó, aki nyolcvanhétéves, Garibaldi alatt harcolt, ősz szakállt és vér-

vörös inget hord, ötven éve él itt, gyerekei, unokái itt születtek, felesége magyar nő — de ő csak olaszul ért és beszél.

SVÁJCIKAI

is elég szép számmal vannak: hétszázhuszonöt. Soknak közülük már a nagyapja is itt élt, így például A. Haggemacher, Constant Guendet családja a hatvanas évek táján telepedett le Magyarországon, amelyet akkor még a kiaknázatlan gazdasági lehetőségek földjének tekintettek. Ugy a winterturni születésű H. Haggemacher, mint a St. Croix-ból ideszármazott Constant Guendet órásmester tekintélyes pozícióra tett szert a budapesti iparosvilágban. A svájciak nem panaszkodnak. Szegényeiket támogatják, vagy hazaviteik. Van egy egyesületük, a Schweizer Unterstützungs Verein, melynek tagjai minden hónap első és harmadik szombatján tartják összejövetelüket a Schüek-féle vendéglőben. Egy másik egyesületük a Home Suisse, amely az idkerült tájékozatlan, vagy egyedülálló nőknél nyújt erkölcsi és anyagi támogatást. Mindkét egyesület elnöke Peter Coray. Legnagyobb nemzeti ünnepüket, a Bundesfestet, mindig megtartják augusztus 1-én. Lapjuk is van az idegenben élő svájciaknak: a Schweizer Heimat, amely Grácban jelenik meg s onnan küldik szét a világ minden tájára.

Az ÁNGOLOK

legnagyobb része nyelvtanár. Az itt élő kétszáz angol közül nyolcvan foglalkozik nyelv-

oktatással. Ötvenen-hatvanan meg magánháznál vannak alkalmazásban, mint nevelők, nevelőnők, nurse-ök. A követség és a konzulátus tagjain kívül itt tartózkodnak még az angol érdekeltségek kiküldött tisztviselői, megbízottai, alkalmazott igazgatói. Egyikük: Captain Thomas Domaille, a MFTR egyik főtisztviselője, megkért annak a hangsúlyozására, hogy a Budapestben állásban lévő angolok nem a magyarok számlájára jutnak munkához és javadalmazáshoz. Valamennyien hazulról kapják fizetésüket, amit természetesen itt költenek el. Így hát inkább hasznos jelentenek, mint kárt. Vállalataiknál dolgozik néhány angol munkás is, akiknek azonban igen nehéz a helyzete. Majdnem valamennyien itt születtek s noha brit állampolgárok, magyar az anyanyelvük, angol leg-többje nem is ért. Itt nincs valami jó dolguk, mert velük szemben természetesen mindig a magyar állampolgár részesül előnyben és jut munkához. Azonkívül társaik többnyire ellenségesen kezelik őket, szemükre vetén, hogy idegen létükre a magyar munkás szájától vonják el a falatot. „Haza“ szállítatnák őket Angliába, — ahol még sohasem voltak, — de nagyon kétséges, meg tudnának-e élni egy olyan országban, melynek a nyelvét sem értik.

Az angolok találkozóhelye a Hungária egyik különterme, az úgynevezett B. A. Club, amely tulajdonképpen nem előírással klub, ninesenek alapszabályai, nines politikai irányzata, a tagok csak azért járnak oda, hogy elbeszélgessenek, kártyázzanak, szórakozzanak.

A nyelvtanárokon, businessman-eken, munkásokon kívül még néhány zsoké él állandóan köztünk. Itt van továbbá — szeptember óta — Mr. Paddock, akit a Király Színház már másodízben szerződötetett s aki véglegesen beletáncolta magát a budapesti

publikum kegyeibe. Most szomorú, hogy rövidesen haza kell mennie, mert saját bevalása szerint: imádja Budapestet. Elszontyolodva jelenti ki: — Ein fogok nadzson sojnálni az ein igazgató Lázár eis Budapest eis Elek penzió. Ein nadzson sok szeretem a magyarok eis Bársony Rózi...

Iskolájuk is van az angoloknak Pesten. A Vörösmarty-utcai elemi, polgári és kereskedelmi iskolát a skót misszió tartja fenn, két skót lelkész vezetése alatt. E hónap végén fogják vendégül látni a skótok D. S. Cairns-t, az aberdeeni egyetem teológiai fa-

Az oroszok papja

kultásának rektorát, aki azért jön Magyarországra, hogy átvegye a debreceni egyetem díszdoktori oklevelét.

Az AMERIKAIKAIK

legnagyobb részben tanulmányúton levő orvosok, vagy itt tanuló orvosok, akiket a magyar klinikák, a magyar orvostudomány világszeret ismert, kivételesen magas színvonalának híre vonzott ide az Océanon túlról. Itt dolgoznak a klinikákon és a különböző európai kórházakban szerzett tapasztalataik után is egyhangú elismeréssel hangoztatják, hogy a magyar klinikák, a magyar orvosok a legjobbak között is a legelső helyen állanak. Tavaly még néger és ausztráliai orvosok is hallgatták az előadásokat, egyikük csak nemrég utazott vissza. Ez idő szerint 15—20-an tanulnak és dolgoznak itt, a különböző klinikákon. Van közöttük egy négytagú család: apa, anya, fiú és lány, mind a négy orvos. Sebészek.

FRANCIÁK

összesen száznyolcvanötvenen vannak. Csaknem mind nyelvtanár. Azelőtt többen voltak, de a nehéz viszonyok következtében egyre jobban apadt a tanítványok száma s így sokan hazautaztak. Utánpótlás nem igen van, a francia prefektúra nem is akar útlevelet adni Magyarországra: „C'est un pays perdu“. Elveszett ország. (!)Vannak azután kereskedők és francia cégek (mint Houbigant, Mumm, stb.) képviselői. Segélyegyletük elnöke Mr. E. Giraud, akinek libamájexportüzlete van a Klauzál-téren. M. Giraud huszonöt éve él közöttünk, lelkes, rajongó magyarbarát, aki a maga szerény lehetőségének határain belül mindent elkövet, hogy hasznára lehessen második hazájának, amelyhez tavaly elhunyt 18 éves fiának sírja is elszákhathatlan szálakkal köti. Egy másik pesti francia Louis Delorme kezdésének köszönhető, hogy a toulousei rádió közvetíteni fogja a budapesti Studióban május 5-én rendezendő hangversenyt.

A BOLGÁROK

legnagyobb részben kertészettel, gyümölcs- és zöldségkereskedéssel foglalkoznak. Üzleteiket a fővámteri Csarnok-kávéházban bonyolítják le. Kolóniájuk vezetőembere Nikola Boneff, akinek „virágzó“ magkereskedése van a Vámház-köruton. A bolgárok tulajdonképpen a legexkluzivebb fajta, mert úgyszólván sosem asszimilálódnak, mindig önálló szigetet alkotnak az idegenben s idegen nőt nem vesznek feleségül.

Az OROSZOK

akik Párisban, Berlinben egész városnegyedeket népesítenek be, akiknek az említett városokban külön színházak, kabarék, nyomdák, ujságjaik, szállók, vendéglők és — zalogházak vannak, itt mindössze 5—600 lelket számlálnak. Azok is elszórtan élnek, benn a városban, Szentlőrincen, Újpesten, a Mária Valéria-telepen, Zita-telepen, palotában, albérletben, barakkokban. Tudvalevően igen sokan vannak közöttük, akik a cári Oroszországban rendkívül magas állásokat töltöttek be s akik most kőműves, napszámos, gyári munkával keresik kenyerüket. Az is ismeretes, hogy különböző politikai pártokba tömörülnek s az egyes pártok közti ellentét meglehetősen éles. Ennek az az oka, mint pópájuk mondja, hogy ezek a szerencsétlen száműzöttek szomorúak, elkeseredettek, tehát idegesek és ingerlékenyek; azért torzalkodnak annyit. Van egy iskolájuk a Sziv-utcaiban, ugyanott van a templomuk is, ahol

A rózsá-utcai orosz templom

Balillák a Fascio bejárata előtt